מגנזי המלך

פרשת מצורע תשפ"ב לפ"ק
| גליון מ' |

עובדות מוכיחין, שסיפר רבינו בנועם
שיחין, בסעודתא דחקל תפיחין

סיפורי קודש שסיפר כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א על

הגה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע

יומא דהילולא קדישא ה' ניסן

דער ישמח משה איז געווען ביים אפטער רב אין קאלבאסאב, אזוי שרייבט ער אין די תשובות (שו"ת השיב משה סי' כ"ט) בהיותי כאן פה קאלבסוב משובתי שבת אצל הרב הקדוש...[1]

ס'איז אינטערסאנט דעם אפטער רב'ס רבנות, ער איז געווען רב אין קאלבאסאב, ס'איז אין די ריישער געגנט, ס'איז נישט ווייט פון ראפשיץ, וואס דאס איז גאליציע, שפעטער איז ער געווען רב אין אפטא, און ער איז פאר דעם געווען רב אין יאס, וואס איז אין ראמעניא, אין רעגאט, און ער איז געווען רב אין מעזיבוש, וואס איז אוקריינא, אזעלעכע פיר ווייטע מקומות.2

ער האט אבער צוגעזאגט (לבני קהילת אפטא) אז ער וועט בלייבן מיטן נאמען 'אפטער רב'. ער ליגט אין מעזיבוש, צופיסנ'ס פונעם בעש"ט הק',

*

ס'איז אינטערסאנט, דער אפטער רב האט געהייסן נאכן רבי ר' העשיל, און ער האט לכאורה געהייסן 'יהושע העשיל', און ער האט געהייסן 'אברהם יהושע העשיל', פאר איינעם האט מען צוגעגעבן דעם נאמען 'אברהם', צי מ'האט עס צוגעגעבן פאר'ן אפטער רב אלס קינד, ווייל ער איז נישט געזונט געווען, צי פאר'ן רבי העשיל האט מען צוגעגעבן 'אברהם' לעת זקנותו,[3] און ער האט שוין געהייסן, וויל דער רבי ר' העשיל האט אויך קודם געהייסן 'יהושע העשיל' אליינס.

פארוואס האט מען נישט שפעטער א נאמען געגעבן פאר די אייניקלעך פוהען רבי'ן ר' העשיל 'אברהם יהושע העשיל', אויב דער רבי ר' העשיל האט געהייסן 'אברהם יהושע העשיל', איז פארוואס האט מען נישט גלייך א נאמען געגעבן פאר'ן אפטער רב 'אברהם יהושע העשיל'?

מיין זיידע רבי יהושע העשיל באב"ד האט געהייסן נאכן רבי ר' העשיל, און ער האט געהייסן 'יהושע העשיל' אליינס, דער מחבר פון 'ספר יהושע' [אב"ד לובלין וטארנאפאל] האט אויך נאר געהייסן 'יהושע העשיל'.

*

דער אפטער רב איז געווען א תלמיד פונעם רבי ר' אלימלך, ער איז געווען פון די פיר גרויסע תלמידים,[4] ער האט געלעבט די לענגסטע פון יעדן, דער רבי פון לובלין, דער קאזניצער מגיד און דער רבי ר' מענדעלע זענען נסתלק געווארן אין יאר תקע"ה, און דער אפטער רב איז נסתלק געווארן אין יאר תקפ"ה.

*

ס'איז א חידוש, די וועלט פארציילט אז אין אפטא פלעגן צו זיין דין תורה'ס, און פאר די דיינים פלעגט מען צו קענען געבן שוחד. דער אפטער רב האט זיך דערוואוסט דערפון, צי ער האט דאס אליין געזען, האט ער געזאגט אז ער דארף זיצן ביי א יעדן דין תורה. איינמאל איז געווען א דין תורה, דער אפטער רב איז געזיצן ביי די דין תורה, אין איין טאג שפירט דער אפטער רב אז ער האט א נטיה צו איינע פון די בעלי דינים, ער האט נישט געוואוסט פארוואס, האט ער אפגעשטיפט די דין תורה. ביז עס איז געווארן ראש חודש, דער אפטא רב האט געהאט א ראש חודש בעקיטשע וואס ער פלעגט דאס נוצן ראש חודש, ווען דער אפטער רב האט אנגעטון די בעקיטשע, האט ער געפילט אז עס איז דא געלט אין טאש, האט ער זיך געוואונדערט פון וואו עס איז דאס געלט, ער געדענקט נישט אז ער זאל דאס האבן ארייגעלייגט דארט, ביז ער איז דערגאנגען אז דער איד וואס האט געהאט די דין תורה האט דאס דארט ארייגעלייגט, דעמאלטס האט ער פארשטאנען אז וועגן דעם האט ער געהאט א נטיה צו יענעם. האט ער צוזאם גערופן די דיינים און האט געזאגט אז מ'זעהט ווי וועיט עס גייט דער

---

1 וז"ל: "בהיותי כאן פה קאלבסוב משובתי שבת אצל הרב הקדוש האלוקי הגאון החסיד האמיתי האבד"ק הנ"ל השי"ת יאריך ימיו ושנותיו [הוא הגאון קדוש ה' מו"ה אברהם יהוש ע העשיל שהיה אח"כ אבד"ק מעזיבעז ואפטא בעמח"ס אוהב ישראל], בא לפני השו"ב שלו והציע לפני וכו' ומסיים שם כל הנ"ל נלפענ"ד באופן שיסכים ע"י כבוד הרב הגאון החסיד מרא דאתרא מפה"ק קאלבסוב יצ"ו, הכ"ד משה ט"ב האבד"ק שינאווא החותם פה"ק קאלבסוב".

2 הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע כיהן בג' קהלות ראשונה בעיר קאלבסוב ולאחריו כיהן באפטא, ואמרו בשמו שאפטא גימטרי צ"א כשילוב השמות הק' הוי"ה אדנ"י, ואח"כ כיהן כרב ביאסי וכשנסתלק הרה"ק ר' ברוך ממעז'בוז זי"ע עבר לגור למעז'בוז', אבל שם לא כיהן ברבנות רק כאדמו"ר, וחסידים מצאו רמז בקשר להקהילות שבהם הי' ד' מלכותיה קאי"ם ר"ת ק'אלבסוב א'פטא י'אסי מעזיבוזש כלומר שעל ידו נתפרסמה בהן מלכותא דשמיא.

3 בס' חנוכת התורה בתולדות המחבר ותלמידיו (פרק ל' אות ס"ח) מביא בשם ס' כלילת יופי ששמו היה גם 'אברהם'.

4 ידוע מה שאמר הרבי ר' זושא מאניפאלי זי"ע אחרי הסתלקותו של אחיו הרר"א, שיסוד החסידות היא על יסוד פסוק זה "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים", פי' "עדן" - זה הבעשטה"ק, שע"י נתגלה בעולם נועם ועדן הגנוז בחסידות, "ונהר" הוא הרבי בער המגיד ממעזריטש זי"ע, שדלה והשקה והפיץ תורת רבו הבעש"ט, "הגן" הוא הרבי ר' אלימלך, ו"משם יפרד לארבעה ראשים" הם: החוזה מלובלין, המגיד מקאזניץ, והרבי ר' מענדל'ע רימאנאווער, וה"אוהב ישראל" מאפטא, זי"ע, שעל ידם התפשטה אור זיו החסידות ברחבי פולין וגאליציי.

כל הזכויות שמורות ©

ענין פון שוחד, אז אפילו ער האט נישט געוואוסט אז מ׳האט אים געגעבן שוחד, האט עס אים פארדרייט.

*

אין די היסטאריע איז באקאנט די גרויסע אוסטילא התונה,[5] דער אפטער רב האט התונה געמאכט אן אייניקל, דער אפטער רב איז דעמאלטס געווען די עלטסטע פון די רבי׳ס, עס איז צוזאם געקומען אסאך רבנים לכבודו פונעם אפטער רב, מען זאגט אז דארט איז געווען זיבעציג וויסע בעקיטשעס, אין די היסטאריע הייסט דאס די גרעסטע חסידישע התונה.

אנקומענדיג צו די התונה האט מען געמאכט א גרויסע קבלת פנים, די אינגעלייט זענען געריטן אויף קעניגליכע פערד פארשטעלט ווי קאזאקן, אינמיטן האט עמיצער אראפגעהאקט א צלם און די גוים זענען ווילד געוואָרן, האט דער אפטער רב צוגערופן דעם אינגערמאן און אים אויסגעטהון די רייטערישע בגדים אז די חברה זאלן זיך בארואהיגן, האט זיך דער פריץ אנגערופן "אויף אזא קנס האב איך מיר שוין נישט געריישט".

ביי די תלמידים פונעם רבי׳ן פון לובלין איז געווען א פירוד, עס האבן זיך אפגעטיילט דער יוד הק׳ און דער רבי בונם פון פרשיסחא, עס איז געווארן א טיילונג צווישן די פוילישע רבי׳ס און די גאליציאנע רבי׳ס, די פוילישע רבי׳ס קאצק, גער, און אלכסנדר, זענען געגאנגען צוזאמען מיטן רבי בונם פון פרשיסחא, דער ראפשיצער רב איז געווען זייער קעגן די פוילישע רבי׳ס, דאס איז נאך געווען בחייו פונעם רבי׳ן פון לובלין. דער חידושי הרי״ם איז געווען פון די פוילישע זייט, באמת איז דער חידושי הרי״ם געווען א תלמיד פונעם קאזניצער מגיד , און ער איז אריבער צום רבי בונם פון פרשיסחא. דער קאזניצער מגיד האט געהאט אן הקפדה אויף אים, עס איז ל״ע אוועק עטליכע קינדער, דער שפת אמת איז שוין געווען א אייניקל

5 החתונה הגדולה והמפורסמת בעולם החסידות בימי קדם התקיימה בעיירת "אוסטילא" בשנת תקע"ד כאשר החתן היה רבי שמואל יחיאל בנו של הרה"ק רבי דן מראדוויל זי"ע שהיה בנו של הרה"ק רבי איציקל מראדוויל זי"ע וחתן הרה"ק מאפטא זי"ע, והכלה היתה בת הרה"ק רבי יוסף מאוסטילא זי"ע בנו של הרה"ק רבי מרדכי מנעשחיז זי"ע, וכל צדיקי הדור באו להשתתף בשמחה זו, עד שאמרו שהיה מזרח של עשרות "ווייסע בעקיטשעס" דהיינו של בעלי רוח הקודש מפורסמים, וכן כידוע בהחתונה הנ"ל התקיימה הדין תורה אודות המחלוקת על הדרך של פרשיסחא כמתואר באריכות בס׳ דור דעה, ועיי״ בס׳ נר ישראל (עמ׳ נ״ה אות ד) שכאשר נתכבד הרה"ק מרוזין זי"ע לרקוד "מצוה טאנץ" לפני הכלה, הכריז הרה"ק מאפטא זי"ע "פנו מקום", והרע הדבר לבניו, ויאמרו לו אבא הלוא הנך זקן הדור והוא צעיר לימים, אך הוא לא שמע אליהם ויאמר להם "היודעים אתם מי הוא ההולך לרקוד מלך ישראל".

פונעם חידושי הרי״ם, וועגן דעם איז ער געווארן רבי וויבאלד זיין זון האט שוין נישט געלעבט.

די גאליציאנע תלמידים האבן אפגעמאכט אז זיי וועלן פארן צו די חתונה און זיי וועלן רעדן צום אפטער רב און ער וועט ארויס קומען שארף קעגן זיי, די פוילישע רבי׳ס האבן זיך דערוואוסט דערפון, האבן זיי געשיקט דעם חידושי הרי״ם, ער האט דארט אויפגעטרעטן ביי די חתונה, למעשה האט דער אפטער רב נישט געמוטן קיין שטעלונג.

דער ריזשינער איז אויך געווען ביי די חתונה, ער איז נאך דעמאלטס געווען א יונגערמאן, בשעת די חתונה איז דעם ריזשינער׳ס גאַרטל אראפ געפאלן, האט אים דער אפטער רב עס אויפגעהויבן און אים עס אנגעטון, און דער אפטער רב האט געזאגט אז ער איז גולל א ספר תורה.[6]

*

די וועלט פארציילט א מעשה, אז דער ברוך טעם איז איינמאל געווען אין אפטא, און דער אפטער רב האט געשיקט דעם שוחט פון שטאט אז ער זאל וויין די חלף פארן ברוך טעם, דער ברוך טעם האט געקוקט די מעסער און עס איז געווען פול מיט פגימות, א דאנק דעם האט ער מער נישט געוואלט זיין קיין חסיד. פארציילט די וועלט אז צדיקים האבן גענאגט אז עס איז געקומען א מלאך וואס האט שטומפיג געמאכט די מעסער, ווייל אין הימל האט אויסגעפעלט דער ברוך טעם׳ס עבודה ארגינעל אזוי ווי ס׳איז, ער זאל בלייבן א רבי און ער זאל בלייבן א מתנגד, אזוי זאגט די וועלט.

*

די וועלט האט עפעס אזא מעשה אויפן אפטער רב אז ווען ער איז נפטר געווארן אין חוץ לארץ האט מען געקלאפט אין טבריה אויפן פענסטער.[7]

6 ועיי׳ בספרים שהוסיף אז הרה"ק מאפטא ואמר: "ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים", יש צדיקים שהם בבחינת משפטים שכל איש מבינם, ויש צדיקים שהם בבחינת חוקים שאין הכל מבינים אותם, הרב הקדוש מריז׳ין הוא צדיק בבחינת חוק, ואפשר שאין אתה מבין אותו.

7 בס׳ מסעות ירושלים מובא שהגה"ק בעל מנחת אלעזר ז"ל ממונקאטש סיפר שנודע שאחר פטירת האוהב ישראל, הקישו בדלתות המשמש שבידו המפתחות של מקום קבורת המתים בעיה"ק טבריה שיבוא לקבור את המת, ובבואו והנה אימה חשיכה גדולה נופלת עליו כי ראה הרבה מתים לאלפים שהלכו אחרי הנפטר, ואמרו לו כי הוא הקדוש מאפטא שנפטר במעזיבוש ונקבר שם, ופעל בקדושתו שיביאו אותו ממרומים לעיה"ק טבריה, עיי"ש.

ויש לציין כי כאשר נסע מרן רביה"ק זי"ע למקומות הקדושים בהרי הגליל בשנת תשט"ו, ובהגיע לבית החיים בעיה"ק טבריא ת"ו, אחז צדיק דרכו מקודם לצד ימין מקום קבורת תלמידי הבעש"ט הק׳ זי"ע להשתטח על קברם ולהתפלל שם, והראו שם לרבינו את האבן שמקובל בפי העולם ששם מנו"כ של הרה"ק מאפטא זי"ע שנפטר

*

כ׳האב געהערט פונעם טאטן ז"ל ווי ער האט פארציילט, אז רבי יהודה הערשעלע[8] איז געווען א איידעם אין צאנז[9] - ער איז געווען א זיידע פארן סלאטפינער רב[10] - בקיצור, דער דברי חיים האט אים געזאגט אלץ יונגערמאן, אז ער וויל מאכן מיט אים א שיעור. א כלל, וואספארא שיעור וועט מען מאכן? מ׳וועט לערנען ׳אוהב ישראל׳, יעדן טאג זאלסטו אריינקומען אין א זמן ביינאכט, און מ׳וועט לערנען אוהב ישראל אין א סדר, אנגעהויבן פון פרשת בראשית, נישט לויט די סדרה פון די וואך.

האט פאסירט אמאל ווען זיי האבן געלערנט ביינאכט, און ער האט געהאט א ליכט אין די האנט מ׳זאל קענען זעהן, און דער דברי חיים האט איינגעדרימלט אויף זיין האנט... אבער ער האט נישט אוועק גענומען די האנט, דאס ליכטל איז געווארן קלענער אזוי אז די האנט האט אים אנגעהויבן צו ברענען, און דער דברי חיים האט זיך דעמאלטס אויפגעכאפט, כל ימיו האט ער – רבי יהודה הערש – געהאט א צייכן אויף די האנט, אזוי האט מען מורא געהאט פונעם דברי חיים.

במעזיבוזש ונקבר שם, ונתעלה ע"י המוני מעלה להטמין גופו הקדוש בעיה"ק טבריא, וראו על פני רבינו שאינו מקבלו.

ובספר צדיק לברכה (ח״א אות תק״י) מובא שבהזדמנות אחרת כאשר סיפרו לרבינו ענין זה, ענה רבינו ואמר, שאינו מאמין באמיתות סיפור זה, כי באם היו המלאכים יכולים להוביל את גופו הטהור של הרה"ק מאפטא אלפי מייל באוויר עד לטבריא, מפני מה היו צריכים להעיר את השמש שיפתח להם את שער בית החיים, ונכח שם זקן חשוב אחד שהי׳ תלמיד מאחד מגדולי הדור הקודם, והלה אמר לרבינו שרבו כן החזיק באמיתות סיפור זה, אמר לו רבינו כהאי לישנא: "הער מיך צו, פון וואו שטאמט דען די גאנצע מעשה, נאר פון יענעם שמש פונעם בית החיים, נו אייער רבי האט געגלייבט דעם שמש, אבער איך בין נישט מחויב צו גלייבן דעם שמש".

וכה מספר הגה"צ רבי שמואל בראך זצ"ל אבד"ק נאנאש, בס׳ שיח זקנים (שם): כאשר הגענו לבית החיים של תלמידי בעש"ט, ניגש תחילה אל הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטבעסק זצ"ל ובכה שם מאד [ער האט זייער פארפירט], ואחר כך הלך לעוד קברים ואצל כל קבר עשה כנ"ל, כשהלך מהקברים עבר דרך האבן שמספרים הסיפור הידוע מהרה"ק מאפטא בעל אוהב ישראל זצ"ל, ואמרו להרה"ק שכאן המקום כידוע, ונעצר, ועשה תנועה בראשו כמסתפק בדבר, ואחר כך התפלל שמה.

8 הגה"ק רבי יהודה צבי מדאלינא ז"ל בן הגה"ק רבי ישכר בעריש מדאלינא ז"ל בן הגה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשויב ז"ל.

9 בהיותו חתן של הרה"צ רבי משה אונגער ז"ל - בנו של הגה"ק רבי מרדכי דוד מדאמבראווא ז"ל – חתנו של הגה"ק מצאנז ז"ל.

10 ה"ה הגה"ק רבי חיים יצחק אייזיק האלבערשטאם ז"ל - חתנו של מרן הגה"ק העצי חיים ז"ל - בנו של הרה"ק רבי יהושע מדאלינא ז"ל חתנו ומ"מ של הגה"ק רבי יהודה הערש הנ"ל.

כל הזכויות שמורות ©